

Mobilitzem-nos! Món rural!

Noves ruralitats
per als territoris
històrics

f
FONOLL

Horitzons 2050
Fundació Privada

Col·lecció Horitzons, 1

Mobilitzem-nos! Món rural!

Noves ruralitats
per als territoris
històrics

Carles Llop
Adrià Álvarez (eds.)

Fundació Privada Horitzons 2050

FONOLL

Juneda, 2025

El llibre presenta les reflexions versades al Seminari realitzat a l'Institut d'Estudis Ilerdencs, plaça de la Catedral, Lleida, els dies 17 i 18 de novembre de 2023

Organitzadors del Seminari:

Fundació Privada Horitzons 2050
Grup de recerca Urbanisme, DUTP, Universitat Politècnica de Catalunya
Càtedra Living Architecture, Universitat Politècnica de València
Universitat de Lleida

Patrocinadors:

Ministeri de Cultura. Govern d'Espanya
Institut d'Estudis Ilerdencs
Diputació de Lleida
Ajuntament de Torrebesses

Editors:

Carles Llop
Adrià Álvarez

Primera edició: gener de 2025

- © **dels textos:** els seus autors
- © **de les fotografies:** Adrià Álvarez, Carles Llop i Santi Iglesias
- © **d'aquesta edició:** Editorial Fonoll i Fundació Privada Horitzons 2050

Correcció: Growords

Disseny de la coberta: Arnau Torrente Capdevila

Disseny de l'interior i maquetació: Núria Mirada (La Mirada Gràfica)

Producció editorial: Editorial Fonoll

Impressió: Anfigraf Indústria Gràfica

Edita:

Fundació Privada Horitzons 2050
Editorial Fonoll

ISBN: 978-84-10220-32-4

DL: L 906-2024

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic.

Índex

- 8 Preàmbul
Antoni Gelonch
- 10 Presentació
Carles Llop i Adrià Álvarez
- 12 Refer l'imaginari rural... i l'urbà
Joan Nogué
- 20 El món rural avui
Vanesa Freixa
- 28 No hauria de ser un somni. Canviar de vida al món rural
no és tan fàcil
Josep Sucarrats
- 34 Despoblament rural. El cas de l'interior de les terres de Castelló
Iván Cabrera i Maria Oliver Sanz
- 54 L'observació de la ruralitat a través de l'Atles del món rural 2022
Ignasi Aldomà i Josep Ramon Mòdol
- 62 Algunes reflexions sobre el món rural
Jordi Franquesa
- 68 Les noves ruralitats. Territoris emergents. Desenvolupament
econòmic i innovació
Domènec Vila
- 76 Oportunitats de l'agroecologia en les noves ruralitats
Ignasi Grau
- 82 Els sòls de les Terres de Lleida i els reptes dels nous sistemes
agrícoles. Intensificació i agroecologia
Miquel Arán

- 92 Mucho más que nostalgia. Cultura y ruralidades contemporáneas
Benito Burgos
- 102 Cultura i noves ruralitats
Rosa Cerarols
- 110 L'Olivera, un projecte cooperatiu que vol dialogar amb les
Noves Ruralitats
Pau Moragas
- 118 Escribiendo el relato de una nueva ruralidad
Francesc Boya
- 126 Reflexions de viure a rural
Mario Urrea
- 126 Construïnt una Nova Governança per als Territoris Rurals:
Desafiant la Uniformització Legislativa, prioritzant la Qualitat
de Vida i el desenvolupament com a país.
Mario Urrea
- 134 Un visor d'iniciatives de desenvolupament del món rural
a Catalunya
Adrià Álvarez, Jordi Franquesa i Carles Llop
- 140 Cap la descoberta de les possibilitats de futur del món rural
(a propòsit d'una ruta pel patrimoni rural de Torrebesses com a
experiència laboratori)
Mario Urrea, Rural Modernos (Blanca Muntadas i Bernat Fuertes),
Cooperativa L'Olivera, Ivan Caelles (Oliva Green Beer) i ERM Oli
d'Oliva de Muntanya, Fruits Secs Puigdel·lívol, Mestres Cervesers
Catalans, La Garbiana i Formatges del Pallars

Antoni Gelonch

President de la Fundació Privada Horitzons 2050

Preàmbul

La missió de la Fundació Privada Horitzons 2050 és el foment del debat i la proposta d'accions que contribueixin al progrés econòmic, social, cultural i patrimonial de les Terres de Ponent i de l'Alt Pirineu. I aquesta missió cal que s'emmarqui en una sèrie de valors com ara el sentit col·lectiu, la responsabilitat, la iniciativa i la continuïtat.

Per això en el pla que estem desplegant actualment ens va semblar que l'organització d'una sèrie de seminaris, que a partir d'ara s'agruparan sota el paraigua del projecte «Lleida 2050», tenia sentit.

Posats a endegar aquesta sèrie de seminaris, ens va semblar que començar per un que ens apropés les vivències, els neguits i les noves realitats del món rural, i en especial de Ponent i l'Alt Pirineu, havia de ser prioritari. Per això vàrem encarregar al professor Carles Llop que se'n fes càrrec, amb l'absoluta seguretat que el resultat seria acomboiat per l'excel·lència, la descoberta, l'eficàcia i la feina ben feta.

I així ha estat. Per allò viscut i pel retorn obtingut, el grau de satisfacció dels assistents a les jornades que es van desenvolupar a Lleida i a Torrebesses és alt i va complir les expectatives. A més, també va permetre establir coneixences i restablir afectes. Aquest era l'objectiu i, per tant, la satisfacció sobre el compliment de l'encàrrec per part de la Fundació

és alta, i l'agraïment a en Carles i a tots els qui el van ajudar a dur-ho a efecte, en especial a l'Adrià Álvarez, és total.

Ara bé, també ens va semblar des de l'inici que calia que de tot allò que s'havia produït de cara al Seminari, totes les aportacions que s'hi van fer, en quedés constància perquè pogués ser consultat atemporalment. Aquest és l'objectiu d'aquesta publicació que ara teniu entre les mans.

Per la qualitat de les aportacions, per l'interès que poden tenir per als qui hi van assistir, per als qui en van sentir parlar o per a les persones potencialment interessades en aquest tema, la permanència que dona el paper fa que puguem continuar el debat més enllà del Seminari.

Un dels objectius del mateix Seminari era establir una mirada crítica sobre els problemes i realitats del món rural i, alhora, emetre algunes reflexions i suggeriments que poguessin incidir sobre aspectes específics, de manera que ens orientessin de cara a plantejar noves estratègies adreçades a la definició de noves territorialitats.

Aquest era un dels objectius, i aquest és l'objectiu d'aquesta publicació. La necessitat de mobilitzar-nos amb el nostre món rural per ajudar en la creació de noves ruralitats, de noves maneres de connectar-nos tots en un món global.

Cal donar les gràcies a tots els qui han contribuït amb el seu pensament a fer possible el Seminari i aquest llibre, i bona lectura a tots els que s'hi atansin.

Carles Llop

Catedràtic d'Urbanisme, Grup de Recerca Urbanisme, Departament d'Urbanisme, Territori i Paisatge i docent a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès, Universitat Politècnica de Catalunya

Adrià Álvarez

Arquitecte doctorand DUTP UPC

Presentació

Despoblament, massificació a les regions creixents, decreixents o en transformació. Del col·lapse de la polarització territorial cap a nous horitzons? Un mosaic renovat de l'hàbitat territorial. El despoblament i la massificació són dues realitats contraposades, tot i que complementàries, que ens parlen de desequilibris territorials. Per abordar aquesta qüestió, l'article parteix d'una aproximació al problema de l'augment de població planetari i d'una reflexió pel que fa al seu impacte sobre el territori. La distribució poblacional que hi té és desigual per múltiples raons, i el document atén les seves lògiques per desentranyar les seves derivades i valorar la dualitat camp-ciutat i els conceptes de concentració i dispersió. Els nous embats dels avenços tecnològics i les dinàmiques econòmiques globals suposen sovint estímuls que deriven en disfuncions territorials, accentuades a més per les crisis socioambientals. Una mirada crítica sobre aquests problemes permet fer algunes

reflexions i suggeriments que poden incidir sobre determinats aspectes específics per plantejar possibles estratègies orientades cap a noves territorialitats. Sens dubte, una mirada des del concepte de «ciutat mosaic» territorial permet implementar noves estructures articulades que poden derivar en un escenari molt més interconnectat i resilient per canalitzar aquests desequilibris.

La realització d'un seminari a l'Institut d'Estudis Ilerdencs sobre aquesta temàtica va comportar adoptar més consciència, prendre postura i determinar possibles accions de reequilibri entre el món rural i l'urbà, però, sobretot, plantejar qüestions clau per rehabilitar el món rural alhora que enfortim la capacitat de prestar serveis per part de tot el territori, que és el suport de les nostres vides, sense dissociacions, sense establir fronteres, buscant la bona gestió del territori que proporciona vida. Es varen plantejar, entre d'altres, les següents qüestions:

- Medi natural, rural, urbà, desfronterització i reptes socioecològics.
- Poblament, despoblament, massificacions urbanes i repoblament.
- Èxode rural, pandèmia i èxode urbà.
- Tradició vernacular, inèrcies i creativitat.
- Estabilitat, retrocés i innovació.
- Ecologia simbiòtica, mimetització i parc temàtic.
- Pobles, micropobles, ciutats intermèdies, metròpolis i megaregions.
- Noves territorialitats, nous referents territorials i noves metròpolis rurals.

La primera edició del llibre *Mobilitzem-nos! Mon rural!* s'ha acabat d'imprimir a Tarrega el dia 12 de gener de 2025.